

Isabel Allende

Het negende schrift
van Maya

band 1

Vertaald door Rikkie Degenaar

UITGEVERIJ
XL
DEVENTER

*Tell me, what else should I have done?
Doesn't everything die at last, and too soon?
Tell me, what is it you plan to do
With your one wild and precious life?*

Mary Oliver, 'The Summer Day'

Het is inmiddels een week geleden dat mijn grootmoeder me zonder tranen omhelsde op de luchthaven van San Francisco en me voor de zoveelste keer vertelde dat ik, als ik ook maar enigszins waarde hechtte aan mijn leven, met niemand die ik kende contact mocht zoeken, tot we zeker wisten dat mijn vijanden niet meer achter me aan zaten. Nini is paranoïde, net als alle inwoners van de Onafhankelijke Volksrepubliek Berkeley, bedreigd als ze zich voelen door de regering en buitenaardse wezens, maar in mijn geval was het niet te veel gezegd, ik kan niet voorzichtig genoeg zijn. Ze gaf me een honderdblaadjesschrift mee om een dagboek in bij te houden, zoals ik dat sinds mijn achtste heb gedaan, tot op mijn vijftiende ineens alles misging in mijn leven. ‘Je krijgt nog alle tijd om je te vervelen, Maya,’ zei ze. ‘Gebruik die om de enorme stomiteiten te beschrijven die je hebt begaan, misschien dat je dan beseft wat je hebt aangericht.’ Ik heb verschillende dagboeken volgeschreven, die, verzegeld met ducttape, door mijn grootvader achter slot en grendel

in zijn bureau werden bewaard en tegenwoordig in een schoenendoos onder Nini's bed liggen. Dit zou mijn negende schrift worden. Nini denkt dat die schriften me van pas zullen komen als ik in psychoanalyse ga, omdat ze de sleutels bevatten van mijn persoonlijkheidsdefecten, maar als ze ze had gelezen zou ze weten dat er zo'n ontzettende hoop verzin-sels in staan dat Freud zelf er nog door op het verkeerde been gezet zou worden. Eigenlijk wantrouwt mijn grootmoeder professionals die uurtarieven hanteren, aangezien die geen enkele baat hebben bij snel resultaat, maar voor psychiaters maakt ze een uitzondering omdat eentje haar ooit heeft gered van een depressie en behoed voor de valstrikken van de magie, toen ze het in haar hoofd had gehaald met de doden te willen communiceren.

Om haar niet voor het hoofd te stoten heb ik het schrift in mijn rugzak gestopt, zonder van plan te zijn het te gebruiken, maar de tijd gaat langzaam hier, en schrijven is een manier om de uren door te komen. Deze eerste week in ballingschap heeft lang geduurd. Ik zit op een eilandje dat op de kaart vrijwel niet te zien is, terug in de middeleeuwen. Het valt me zwaar om over mijn leven te schrijven, omdat ik niet weet welke herinneringen echt zijn en wat het product is van mijn verbeelding; de strikte waarheid kan onaangenaam zijn en daarom, zelfs

zonder dat ik me daarvan bewust ben, verander ik die, of ik overdrijf, maar ik heb me voorgenomen iets aan die tekortkoming te doen en in de toekomst zo min mogelijk te liegen. Vandaar dat ik schrijf op dit moment, met de hand, terwijl tegenwoordig zelfs de Yanomami-indianen in het Amazonegebied met computers werken. Het gaat langzaam en wat ik produceer lijkt wel cyrillisch schrift, want ik kan het zelf niet eens ontcijferen, maar ik veronderstel dat het er met elke volgende pagina beter op zal worden. Schrijven is als fietsen: je vergeet het niet, al heb je het jarenlang niet gedaan. Ik probeer een chronologische volgorde aan te houden, want enige orde is vereist, en ik dacht aanvankelijk dat ik daar geen moeite mee zou hebben, maar ik raak de draad kwijt, ik dwaal af of herinner me een aantal pagina's verder ineens iets belangrijks dat ik op geen enkele manier kan inpassen. Mijn geheugen beweegt zich in cirkels, spiralen en sprongen, als een trapezewerker.

Ik heet Maya, ik ben negentien jaar, van het vrouwelijk geslacht en vrijgezel. Op dit moment heb ik geen geliefde, niet uit kieskeurigheid maar bij gebrek aan gelegenheid. Ik ben geboren in Berkeley, in Californië, bezit een Amerikaans paspoort en ben tijdelijk uitgeweken naar een eiland in het zuiden van de wereld. Ze hebben me Maya genoemd omdat

Nini iets met India heeft en mijn ouders geen andere naam wisten te bedenken, hoewel ze daar toch negen maanden de tijd voor hebben gehad. In het Hindi betekent *maya* betovering, illusie, droom, niet bepaald zaken die met mijn karakter overeenkomen. Attila zou beter bij me passen, want waar ik langs ben gekomen, groeit geen gras meer. Mijn geschiedenis begint in Chili, met mijn grootmoeder, mijn Nini, lange tijd voordat ik werd geboren, want als zij niet was geëmigreerd, als zij niet verliefd was geworden op Popo en zich niet in Californië had gevestigd, zou mijn vader mijn moeder niet hebben ontmoet en zou ik niet ik zijn, maar een heel ander iemand, een jonge Chileense. Wat kan ik verder vertellen over mezelf? Ik ben een meter tachtig, weeg achteenvijftig kilo als ik voetbal, en heel wat meer als ik mezelf niet in acht neem, ik heb gespierde benen, twee linkerhanden, blauwe of grijze ogen, dat hangt af van het tijdstip van de dag, en ik vermoed dat ik blond ben maar daar ben ik niet helemaal zeker van, want mijn eigen haarkleur heb ik al een jaar of wat niet meer gezien. Ik heb niets geërfd van het exotische uiterlijk van mijn grootmoeder, met haar olijkleurige huid en die donkere kringen onder haar ogen waardoor ze er altijd wat verlopen uitziet, of van dat van mijn vader, elegant als een torero en net zo ijdel, en ik lijk ook niet op mijn grootvader – mijn

onnavolgbare Popo –, want die is jammer genoeg mijn biologische voorouder niet; hij is Nini's tweede echtgenoot.

Ik lijk op mijn moeder, tenminste, wat lengte en huidskleur betreft. Ze was geen Laplandse prinses, zoals ik geloofde toen ik nog niet kon nadenken, maar een Deense stewardess op wie mijn vader, die piloot is, in de lucht verliefd werd. Hij was te jong om te trouwen, maar hij had het in zijn hoofd gezet dat zij de vrouw van zijn leven was en heeft zo koppig achter haar aan gezeten dat ze uiteindelijk uit vermoeidheid maar toegaf. Of misschien gaf ze toe omdat ze zwanger was. Maar feit is dat ze trouwden en daar binnen een week al spijt van hadden, hoewel ze bij elkaar zijn gebleven tot ik geboren was. Een paar dagen na mijn geboorte, terwijl haar echtgenoot aan het werk was, pakte mijn moeder haar koffers, wikkelde mij in een dekentje en stapte in een taxi om haar schoonouders op te zoeken. Nini was op dat moment in San Francisco om tegen de oorlog in de Perzische Golf te protesteren, maar Popo was thuis en nam het bundeltje in ontvangst, dat ze hem zonder veel verdere omhaal aanreikte, waarna ze weer naar de taxi holde, die op haar was blijven wachten. Een kleindochter die zo petieterig was dat ze in één hand van de grootvader paste. Kort daarop werden de papieren voor de scheiding per post thuis-

bezorgd, en gaf de Deense op de koop toe te kennen dat ze afzag van de voogdij over haar dochter. Mijn moeder heet Marta Otter en ik heb haar in de zomer van mijn achtste jaar leren kennen, toen mijn grootouders me mee naar Denemarken namen.

Ik bevind me in Chili, het geboorteland van mijn grootmoeder, Nidia Vidal, waar de oceaan happen neemt van de aarde en het Zuid-Amerikaanse continent in eilanden uiteenvalt. Preciezer gezegd bevind ik me in Chiloé, in La Región de los Lagos, tussen de eenenveertigste en de drieënveertigste breedtecirkel op het zuidelijk halfrond, op een archipel met een oppervlakte van ongeveer negenduizend vierkante kilometer en met zo'n tweehonderdduizend inwoners, die stuk voor stuk kleiner zijn dan ik. In het Mapudungun, de taal van de oorspronkelijke bewoners van het gebied, betekent *chiloé* 'land van de cáhuiles' – dat zijn luidruchtige meeuwen met zwarte koppen – maar het zou eigenlijk het 'land van hout en aardappels' moeten heten. Behalve Isla Grande, waar de dichtstbevolkte steden zich bevinden, zijn er veel kleine eilandjes, een aantal onbewoond. Sommige eilanden vormen groepjes van een stuk of drie, vier, zo dicht bijeen dat ze elkaar bij laagwater aanraken, maar ik was niet zo gelukkig op een van die eilanden terecht te komen; ik woon op drie kwartier varen met een motorboot op kalme zee van het

dichtstbijzijnde dorp.

Mijn reis van Noord-Californië naar Chiloé begon in de trouwe gele Volkswagen van mijn grootmoeder, die sinds 1999 zeventien botsingen te verduren heeft gehad, maar loopt als een Ferrari. Het was hartje winter toen ik vertrok, een van die wonderige, regenachtige dagen waarop de Baai van San Francisco zijn kleuren verliest en het landschap met een kroontjespen getekend lijkt – wit, zwart, grijs. Mijn grootmoeder reed zoals ze dat altijd doet, met horten en stoten, vastgeklampt aan het stuur als aan een reddingsboei, met haar ogen meer op mij gericht dan op de weg, druk bezig met haar laatste instructies. Ze had me nog niet verteld waar ze me precies heen zou sturen; Chili, dat was het enige wat ze had losgelaten toen ze het plan schetste om me te laten verdwijnen. In de auto onthulde ze me de details en ze overhandigde me een goedkoop toeristengidsje.

‘Chiloé? Waar is dat?’ vroeg ik.

‘Hierin vind je alle informatie die je nodig hebt,’ zei ze terwijl ze naar het boekje wees.

‘Het lijkt wel erg ver weg...’

‘Hoe verder, hoe beter. In Chiloé woont een vriend van me, Manuel Arias, op Mike O’Kelly na de enige op deze wereld aan wie ik zou durven vragen om jou één à twee jaar verborgen te houden.’

‘Eén à twee jaar! Je bent gestoord, Nini!’

‘Kijk eens, kind, er zijn van die momenten dat een mens geen enkele controle heeft over zijn eigen leven, dat de dingen gewoon gebeuren. En voor jou is dit zo’n moment,’ verkondigde ze met haar neus tegen de voorruit gedrukt, terwijl we ons in den blinde voortbewogen over die wirwar van snelwegen.

We kwamen uitgeput op de luchthaven aan en namen daar zonder veel verdere poespas afscheid van elkaar, en het laatste beeld dat ik van haar bewaar is dat van de Volkswagen, die hortend en stotend wegrijdt in de regen.

De vliegreis naar Dallas nam een paar uur in beslag. Ik zat tegen het raampje aan gedrukt, naast een dikke vrouw die naar geroosterde pinda’s rook, en daarna was het nog eens tien uur vliegen naar Santiago; ik was klaarwakker en had honger, terwijl ik piekerde en nadacht, en het boek over Chiloé las, dat de deugden roemde van het landschap, de houten kerken en het eenvoudige leven. Ik was doodsbang. De dageraad van die 2de januari van het jaar 2009 brak aan met een oranje hemel boven de donkerpaarse bergen van de Andes, definitief, eeuwig en immens, en de stem van de gezagvoerder kondigde de daling aan. Snel daarna doemde een groene vallei op; ik zag rijen bomen, ingezaaide velden en in de verte Santiago, waar mijn grootmoeder en mijn